ใบความรู้ เรื่อง คำอุทาน
หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ นิทานสารพัน
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ความหมายของคำอุทาน

คำอุทาน หมายถึง คำที่แสดงอารมณ์ของผู้พูดในขณะที่ตกใจ ดีใจ เสียใจ ประหลาดใจ หรืออาจจะเป็นคำที่ใช้เสริมคำพูด เช่นคำว่า อุ๊ย เอ๊ะ ว้าย โธ่ อนิจจา อ๋อ เป็นต้น เช่น

เฮ้อ ! ค่อยยังชั่วที่เขาปลอดภัย เมื่อไรเธอจะตัดผมตัดเผ้าเสียทีจะได้ดูเรียบร้อย

ชนิดของคำอุทาน

คำอุทานแบ่งเป็น ๒ ชนิด ดังนี้

๑. คำอุทานบอกอาการ เป็นคำอุทานที่แสดงอารมณ์ และความรู้สึกของผู้พูด เวลาเขียนมักนิยมใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) กำกับไว้หลังคำนั้น เช่น

ตกใจ	ใช้คำว่า	วุ้ย ว้าย แหม ตายจริง
ประหลาดใจ	ใช้คำว่า	เอ๊ะ หือ หา
รับรู้ เข้าใจ	ใช้คำว่า	เออ อ้อ อ๋อ
เจ็บปวด	ใช้คำว่า	โอ๊ย โอย อุ๊ย
สงสาร เห็นใจ	ใช้คำว่า	โธ่ โถ พุทโธ่ อนิจจา
ร้องเรียก	ใช้คำว่า	เฮ้ย เฮ้ นี่
โล่งใจ	ใช้คำว่า	เฮอ เฮ้อ
โกรธเคือง	ใช้คำว่า	ชิชะ แหม

๒ คำอุทานเสริมบท ไม่ใส่เครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) กำกับข้างท้าย ใช้เสริมคำอื่นเพื่อให้คล้องจองกัน ถ่วงเสียงของคำ หรือใช้เป็นคำสร้อยในคำประพันธ์บางชนิด

๒.๑ คำที่กล่าวเสริมขึ้นเพื่อให้คล้องจอง หรือมีความหมายในการพูดดีขึ้น คำเสริมอาจอยู่ข้างหน้า ข้างหลัง หรือกลางคำก็ได้ เช่น หนังสือ**หนังหา**,**ลืมหู**ลืมตา ,**กางกุ้ง**กางเกง วัด**วา** รถ**รา** **ผู้หลัก**ผู้ใหญ่ **หัวหลัก**หัวตอ สับ**ประดี้สี**ประดนฯลฯ

ทำเสร็จเสียทีจะได้หมดเรื่อง**หมดราว**กันไป เมื่อไรเธอจะ**หางง**หางานทำเสียที

เธอเห็นฉันเป็นหัวหลัก**หัวตอ**หรืออย่างไร

๒.๒ คำที่แทรกลงในระหว่างคำประพันธ์ เพื่อให้เกิดความสละสลวยและให้มีคำครบถ้วนตามต้องการในคำประพันธ์นั้น ๆ คำอุทานชนิดนี้ใช้ เฉพาะในคำประพันธ์ ไม่นำมาใช้ในการพูดสนทนา เช่น แล, นา , ฤา , แฮ, เอย ,เฮย ฯลฯ

เสียงเพลงไพเราะครื้น คลอซอ พ่อ**ฮา**

รักศักดิ์สงวนสัจธรรม เทิดเกียรติ พ่อ**เฮย**

หน้าที่ของคำอุทาน มีดังนี้คือ

๑. ทำหน้าที่แสดงความรู้สึกของผู้พูด เช่น

- ตายจริง ! ฉันลืมเอากระเป๋าสตางค์มา
- โธ่ ! เธอคงจะหนาวมากละซิ
- เอ๊ะ ! ใครกันที่นำดอกไม้มาวางไว้ที่โต๊ะของฉัน

๒. ทำหน้าที่เพิ่มน้ำหนักของคำ ซึ่งได้แก่คำอุทานเสริมบท เช่น

- ทำเสร็จเสียทีจะได้หมดเรื่องหมดราวกันไป
- เมื่อไรเธอจะหางงหางานทำเสียที
- เธอเห็นฉันเป็นหัวหลักหัวตอหรืออย่างไร

๓. ทำหน้าที่ประกอบข้อความในคำประพันธ์ เช่น

- แมวเอ๋ยแมวเหมียว
- มดเอ๋ยมดแดง
- กอ เอ๋ย กอไก่

****